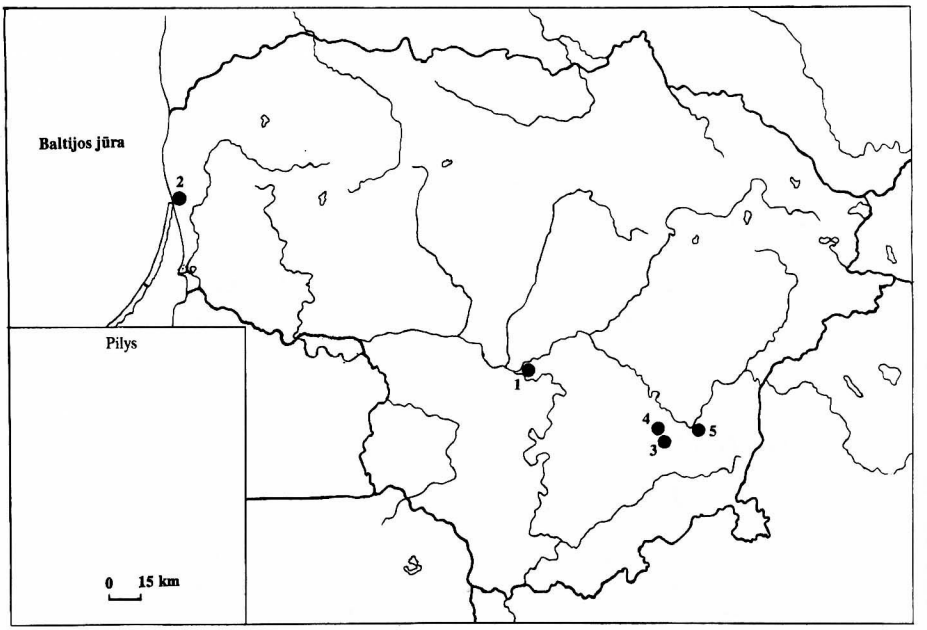

Pav. 33. 1996–1997 m. tyrinėtos pilys:
Fig. 33. The castles investigated in 1996–1997:
1. Kaunas, 2. Klaipėda, 3. Senieji Trakai, 4. Trakai, 5. Vilnius.

VI. PILYS

Zenonas Baubonis

Povandeniniai žvalgomieji tyrinėjimai Trakuose, Galvės ežere

1997 m. Trakų istorinio nacionalinio parko užsakymu KVAD tyrinėtas Galvės ežero Trakų mieste dugnas.

Iššvalgius Galvės ežero dugną aplink betoninį tiltą tarp Karaimų ir Pilies salų, R pusėje, 2–5 m nuo gelžbetoninių polių, rasti keli labai sunykę apvalūs mediniai poliai, išsidėstę Š–P kryptimi dviem eilėmis, jų ilgis 105 m. Jų ašyje – 32 m į P nuo Pilies salos ir 2 m į R nuo dabartinio tilto, 2,8–3 m gylyje nuo vandens paviršiaus – ištirtas 4x4 m dugno plotas. 3,05–3,2 m gylyje rasta 12 cm skersmens apskrito pjūvio vertikalaus polio liekanų ir 20 horizontaliai be sistemos gulinčių dugne medinių (nuo 12 cm iki 3,6 m ilgio, nuo 6 cm iki 30 cm pločio) tilto fragmentų. Viename 1,8 m ilgio, 10–11 cm skersmens mediniame fragmente rasta per vidurį išilgai einanti 8 cm ilgio ir 3 cm pločio stačiakampė skylė. Tyrinėtame plote aptikta keletas keramikos šukių, datuojamų XV a. pabaiga, keletas viduramžių plytų fragmentų.

Vėliau buvo inventorizuotos virš dugno esančios viduramžių tilto tarp Karaimų ir Bažnytėlės salų liekanos. Rasti ŠV–PR kryptimi išsidėstę 25 vertikalūs (11 – keturkampio, 14 – apskrito pjūvio; 10–24 cm skersmens, nuo 15 cm iki 1,4 m aukščio) poliai, stovintys trimis eilėmis, 43 m ilgyje, sąsmaukos tarp salų centrinėje dalyje. Atstumas tarp jų – nuo 0,45 m iki 6 m. Žvalgant tarp polių, atsitiktinai buvo rasta keramikos šukių, koklių fragmentų (vienas puodyninis koklis, kurio viršutinė dalis baigiasi keturlapio dobilo forma, išlikęs visas), taip pat geležinis peilis medinėmis kriaunomis, pritvirtintomis 4 kniedėmis.

Baigus šio tilto liekanų inventorizaciją, buvo žvalgytas dugnas aplink ežero salas. Rasta atsitiktinių radinių – keramikos šukių. Šių žvalgymų metu aptikta ir trečiojo tilto, jungusio Trakų miestą su Karaimų sala, liekanų. Poliai yra išsidėstę lygiagrečiai su esamu betoniniu tiltu, keli metrai į ŠV nuo jo. Juos tyrinėti ir inventorizuoti planuojama 1998 m.

1997 m. tyrinėjimų metu tiksliai nustatyta, kaip viduramžiais buvo patenkama į Salos pilį ir Bažnytėlės salą (kur greičiausiai būta vienalaikio statinio).

Zenonas Baubonis

Underwater archeological survey in lake Galvė, Trakai

The 1997 survey in Trakai covered the bed of lake Galvė. The findings included structural remains of two bridges connecting the town of Trakai and Pilies and Bažnytėlė islands the formation of which goes back to the Middle Ages. In addition, there were observed scanty artifacts of the period.

Albinas Kuncevičius

Senųjų Trakų piliavietės tyrinėjimai 1996 ir 1997 metais

VU Archeologijos katedra nuo 1994 m. (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 160–163) tyrinėja Senųjų Trakų piliavietę, kuri yra to paties pavadinimo gyvenvietėje, apie 4 km į PR nuo dabartinio Trakų miesto. Tyrinėjimų tikslas – nustatyti buvusios XIV a. mūrinės pilies raidą, ištirti senovės gyvenvietės liekanas.

Lietuvos metraščio legendinėje dalyje Senųjų Trakų pilies statyba siejama su Gedimino pastatyta mūrine pilimi, kurioje vėliau gyveno Kęstutis, kur gimė ir užaugo Vytautas. Rašytiniai šaltiniai nemini nei tikslios pilies pastatymo, nei sunaikinimo datos. Manoma, kad pilis buvo apleista arba sugriauta maždaug XIV a. trečiajame ketvirtyje, pastačius Pusiasalio pilį Naujuosiuose Trakuose. Vėlesnė Senųjų Trakų piliavietės raida susijusi su 1405 m. įkurtu benediktinų vienuolynu ir bažnyčia.